

Asia: VN/25888/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Pidätekö kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädettäisiin uudessa 47 §:ssä esitetyllä tavalla?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, mikäli on varmistettu, että teknologinen ratkaisu on riittävän turvallinen ja varmatoiminen. Palvelua järjestettäessä tulee varmistaa, että valittu teknologinen ratkaisu tukee/korvaa asiakkaan fyysisen palvelun sekä huomioi henkilön yksityisyyden. Teknologian roolista ja sen hyödyntämisestä tulisi keskustella jo heti ensimmäisessä henkilön palvelutarpeen arvioinnissa, ja kirjata asiakastietoihin asiakkaan mielipide sen käytöstä palveluvaihtoehtona myös siinä kohtaa, kun hän itse ei kykene enää asiaa arvioimaan. Tätä tietoa voitaisiin hyödyntää myös, jos joudutaan arvioimaan omaisten kanssa asiakkaan tahtoa omaan palveluunsa nähden (esim. pitkälle edenneen muistisairauden tilanteissa).

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikössä säädettäisiin uudessa 48 §:ssä ehdotetulla tavalla?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, mutta tällöin tulee asiakkaille ja heidän läheisilleen riittävän selkeästi ja ymmärrettävästi informoida seurannasta ja kertoa mitä tässä pykälässä teknisellä valvonnalla tarkoitetaan ja mitä toimintayksikön tiloja se koskee. Yhteisten tilojen tekninen valvonta voisi toimintayksikkökohtaisesti olla rajattu tiettyyn kellonaikaan (painottuen esim. yöaikaan).

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Esityksessä ehdotetaan, että asiakkaalta ei pyydetä suostumusta teknologisen ratkaisun käyttöönottoon, vaan asiakkaan mielipide otetaan huomioon osana asiakasprosessia (palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, päätös). Kannatatteko tätä ehdotusta? (HE-luonnos kappale 2.6)

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Mikäli asiakkaan näkemys ja mielipide on kirjattu riittävän hyvin asiakastietojärjestelmään ja sellaisessa vaiheessa, jolloin hän kykenee ymmärtämään teknologian käytön osana palveluaan, ei erillistä kirjallista suostumusta tarvita.

Asiakkaan tulee ymmärtää, mitä teknologian käyttöönotolla käytännössä tarkoitetaan hänen kohdallaan. Asiakkaalle tulee avata asia tavalla, joka mahdollistaa sen ymmärtämisen. Huomioitavaa on, että ammattilaisen tulee osata kertoa ja avata totuudenmukaisesti teknologisesta ratkaisusta ja sen toiminnasta. Ammattilaisia tulee kouluttaa käytettäviin ratkaisuihin. Kirjaus asiakastietoihin on tärkeää. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä palvelukokonaisuudesta ei yksittäisestä palvelun toteuttamisen tavasta, kuten esim. teknologisista ratkaisuista

Jos ei, voitte esittää, miksi asiakkaalta pitäisi pyytää suostumus ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätkö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa säädetään?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Sosiaalihuollon toimintayksikön yhteiset tilat käsitteenä tulee määrittää. Tekninen valvonta ajallisesti arvioiduin rajauksin, tulee mahdollistaa mm. asumisyksikön käytävillä, ruokailutiloissa, yhteisissä olohuone- tai vastaavissa tiloissa. Teknisellä valvonnalla voidaan vaikuttaa niin asiakkaiden kuin henkilökunnankin turvallisuuteen. Valvonnan tarve korostuu yöaikana, jolloin henkilökuntaa on paikalla vähemmän.

Jos ei, voitte esittää, miksi teknisestä valvonnasta ei pitäisi säätää ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Missä tilanteissa katsotte, että toimintayksikössä olisi tarpeen käyttää tallentavaa kameravalvontaa? Millainen prosessi liittyy tallentavan kameravalvonnan käyttämiseen

Yhteisten tilojen tekninen valvonta tulisi rajata tiettyyn kellonaikaan (painottuen esim. yöaikaan) ja sitä olisi voitava toteuttaa myös tallentavalla kameravalvonnalla, jolloin tulee säätää tallenteiden säilytyksestä, käytöstä ja säilytysajoista.

Pidättekö kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Teknologian hyödyntämisen mahdollisuutta tulisi arvioida jatkuvasti. Huomioitava, että teknologia voi mm. antaa vaikutelman keskeytyksettömästä turvasta, jonka pääpaino kuitenkin aina on ennakollisissa toimissa. Lisäksi on huomioitava mahdolliset teknisten laitteiden häiriötilanteet ja niihin varautuminen

Jos ei, voitte esittää, miksi arviointivelvollisuudesta ei tulisi säätää.

-

**Pidättekö kannatettavana, että asiakasmaksulain 10 e §:ään lisätään uusi momentti, jonka nojalla turva-
auttamispalvelun toteuttamisesta osana kotihoitoa voidaan periä maksu?**

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Asiaksmaksu ei kuitenkaan voi johtaa tilanteisiin, jossa asiakas jättää asiaksmaksun vuoksi käyttämättä tarvitsemaansa palvelua. Tarvittaessa asiaksmaksun enimmäismäärästä tulisi säätää.

Jos ei, voitte esittää, miksi ei tulisi säätää ehdotetulla tavalla.

-

Pidättekö kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Ainakin alussa, koska voi olla vaikeaa arvioida ilman kokemuksia sitä, kuinka paljon teknologialla voidaan turvallisesti korvata henkilöstön työpanosta.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos kannatatte maksimirajan asettamista teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa, onko ehdotettu 0,04 mielestänne sopiva?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Alkuun tarvitaan kokemusta ja seuranta, jotta varmistetaan, että asiakas saa tarvitsemansa palvelun. Yhteinen linjaus on tärkeää myös valvonnan kannalta.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Pidätekö kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa?

Kyllä

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaiden palvelutarve edellyttää pääsääntöisesti 0,6 välittömän työn vähimmäismitoitusta, jota tarvittaessa teknisillä ratkaisulla voidaan täydentää. On tärkeää esim. pienissä kerroksellisissa ryhmäkodeissa voida hyödyntää teknologiaa yöaikaisessa valvonnassa ilman velvoitetta hoitajan fyysiseen läsnäoloon.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Valmistelussa on arvioitu, että lääkehuoltoon, yöaikaiseen valvontaan ja kirjaamiseen liittyvillä teknologioilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Näettekö, että iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa voisi vielä olla joitakin muita välittömän asiakastyön tehtäviä, joissa teknologian avulla voitaisiin vähentää henkilöstötarvetta?

Kyllä

Jos kyllä, mitä tehtäviä ne olisivat ja millä teknologialla henkilöstötarvetta voitaisiin vähentää?

Kirjaamiseen liittyvän puheentunnistuksen lisäksi asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelun toteuttamissuunnitelmien laatimisessa voisi tekoälyä hyödyntää tehokkaammin. Nyt esim. RAI-arvioinnin tekeminen ja päivittäminen sekä muut erilliset mittaukset ja niiden analysointi vievät henkilöstöltä paljon työaikaa, joka voi viivästyttää myös palvelun järjestämisen tehtävissä toimivien viranhaltijoiden päätöksentekoa.

Kannustaako esitys mielestänne investoimaan uusiin teknologioihin sosiaalihuollon palveluissa (myös muissa kuin iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa)?

Kyllä

Voitte esittää teknologiainvestointeihin liittyviä näkökohtia.

Kyllä, erilaisille asiakasryhmille on hyödynnettävissä erilaisia teknologisia ratkaisuja, jotka ovat nykyään luonnollinen osa asiakkaan palvelun toteuttamista. Huomioitavaa on, että teknologia ei korvaa ammattilaisen henkilökohtaisesti antavaa palvelua vaan täydentää, tehostaa ja ehkä myös lisää kontakteja asiakkaan kanssa. Asiakkaan oma osallisuus teknologian käytön suunnitteluun lisää sitoutumista teknologisten ratkaisujen luontevaan käyttöön. Kodin turvallisuuden teknologisilla ratkaisulla voidaan lisätä turvaa ja osaltaan mahdollistaa asumista pidempään kotona ja tukee itsenäistä elämää. Iäkkäiden henkilöiden palveluissa tulee huomioida myös läheisten tiedottaminen, perehdyttäminen ja teknologisten ratkaisujen opettaminen asiakkaan lisäksi. Tekoälyn mahdollisuudet voisi paremmin hyödyntää palvelutarpeen arvioinnista ja palvelun järjestämisestä vastaavien viranhaltijoiden päätöksenteossa.

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne ehdotuksen vaikutuksista.

-

Takala Mervi
Kymenlaakson hyvinvointialue - Kymenlaakson hyvinvointialue,
tulosaluejohtaja Mervi Takala